

1952-2012

Fotterapeutforbundet 60 år

- En historisk gjennomgang fra år til år

Gratulerer med jubileet!

Det er en stor glede å få lov til å skrive dette forordet i forbindelse med Fotterapeutforbundets 60-årsjubileum. Historie er viktig, og jeg håper alle medlemmer og samarbeidspartnere vil ha glede av dette heftet med et historisk tilbakeblikk. Som forbundsleder har det for meg alltid vært viktig å bære historien til forbundet med meg, og alltid ha den i bakhodet når jeg arbeider for Fotterapeutforbundet og fotterapeuter.

Å lese dette heftet gir et godt innblikk i viktige saker, problemstillinger og satsningsområder gjennom 60 år. Det går en rød tråd i hele Fotterapeutforbundets historie at utdanning, mangel på ansatte fotterapeuter i kommunene og medlemsverving er oppgaver sentralstyrene har satset på og arbeidet med i alle år. Vi kan se av historien at det hele tiden går fremover, tittelen er endret fra fotpleier til fotterapeut, vi har fått offentlig godkjenning, vi har fått autorisasjon, fra å bare kunne ta et kurs, er det i dag utdanning på videregående skole, og ikke minst er vi blitt en organisasjon med mange medlemmer.

Jeg vil på vegne av alle fotterapeuter takke alle dere som har påtatt dere verv sentralt eller lokalt, eller på annen måte har bidratt til at forbundet og faget er der det er i dag. Jeg vil sist, men ikke minst, takke de ildsjelene som for 60 år siden startet opp Norsk Fotpleieforbund. Vi er dere evig takknemlig.

God lesing!

Mona Boysen, forbundsleder

Det sittende sentralstyret.
Bak fra venstre: Gun Berlin, Trude Grennes og Mona Boysen.
Foran fra venstre: Anita Solberg og Toril Røyland

1952

- Norsk Fotpleieforbund grunnlagt
- Vi kjemper for beskyttet tittel

Norsk Fotpleieforbund ble stiftet i Horten 16. mars 1952 av Margareta og Ronald Stensnes. Ronald Stensnes blir formann. En sentral oppgave for forbundet blir å høyne standarden på fotpleieyrket ved å anskaffe faglitteratur og holde kurs. Vi arbeider også for en beskyttet tittel for yrket gjennom offentlig autorisasjon.

1954

Forbundet holder demonstrasjonskurs på Rikshospitalet i mars med besøk fra blant annet formannen i det danske forbundet.

1955

- FOTbladet utgis for første gang
- Vi starter med årlige landskurs
- Lokalforening i Oslo

Vi satser sterkt på medlemsrekruttering og kontakter trygdekassene for å få navn på fotpleiere rundt om i landet, noe som resulterte i at medlemsantallet steg fra 90 til 164 i løpet av året.

Første nummer av FOTbladet utkommer i et opplag på 1000. Det sendes medlemmer, helsedirektøren, trygdekasser, fylkesleger og lignende.

Forbundsålen blir for første gang produsert, og en fothelse-uke foreslås arrangert samtidig med Generalforsamlingen

Ingerid Johnsen overtar rollen som formann i forbundet.

Medlemsantall: 164

1956

- Lokalforening i Trondheim

Lokalforeninger var allerede startet i Oslo og Trondheim. Nå arrangerer forbundet agitasjonsturer til Kristiansand, Stavanger og Bergen for å danne nye lokalforeninger.

«Vårt forbund vil stilles overfor mange store oppgaver, hvis løsning vil få betydning for alle. Men for at vårt program skal lykkes må vi lojalt arbeide sammen og alle må være villige til å gjøre sin innsats for det felles vel. La oss på hvert vårt sted dristig gå til arbeidet; å skape et sterkt og aktivt forbund, samle alle fotpleiere i vårt land – til arbeid!»

Hentet fra første utgave av FOTbladet som utkom i 1955

1957

- Nordisk kongress for første gang

Forbundet får invitasjon fra «Société de Podologie» med innbydelse til møte i Paris i juni for å drøfte opptak i det internasjonale samarbeidet. Generalforsamlingen vedtok i september å utsette saken for nærmere gjennomgåelse. Magda Buntz velges som ny formann.

Den første nordiske kongress ble holdt i København dette året.

For tredje gang arrangerer vi landskurs. I Oslo holdes foredrag og demonstrasjon av forskjellige arbeidsbord.

Magda Buntz var formann fra 1957 – 1959.

1958

- Opplysningsfilm gjør suksess
- Skolekomite opprettes

Distriktskonferanse avholdes i Hamar for å inspirere til dannelse av lokalforening.

En opplysningsfilm om fotpleie gjør stor suksess, og blir vist i 25 husmorlag, mange bondelag og en rekke kvinneforeninger.

Forbundet har opprettet en skolekomite for å få i stand en utdanning i fotpleie. I år foreslår komiteen å opprette et ni måneders langt kurs.

Legeforeningen skriver i et brev til forbundet at ordet fotspesialist ikke kan benyttes.

I 1958 var priser for fotpleie kr. 9,- i Bergen, kr 7,- i Moss og kr 8,- i Stavanger.

1959

- Vi ønsker egen skole
- Vi vil skille fotpleien fra frisørfaget

På generalforsamlingen blir det vedtatt å arbeide med så snart som mulig å få startet egen skole, få fotpleien skilt fra frisørfaget og egen trygdeordning for fotpleiere. Ronald Stensnes overtok igjen ledervervet.

Forbundet sender henvendelse til badene om å sørge for at det blir brukt fottøy for å unngå fotsykdommer.

Medlemsantall: 225

1960

- Østfold og Vestfold krets av NFF

Et kompendium er utarbeidet som grunnlag for et omfattende kurs som skal føre til autorisasjon i faget, og instruktørkurs blir holdt for å utdanne kommende undervisere i faget. Et av vilkårene for medlemskap blir å være utdannet ved en skole godkjent av forbundet.

Østfold og Vestfold krets av NFF blir stiftet. Planer om å danne et nordisk forbund iverksettes.

1961

- Lokalforeninger i Drammen og Hamar

Nye lokalforeninger stiftes i Drammen og Hamar. Sverre Grothning velges til ny formann.

Nordisk kongress avholdes i Gøteborg med 42 deltakere fra Norge.

I 1961 er kontingenten kr 30,- for enkeltmedlemmer, og kr 45,- for ektefeller hvor begge er med.

1962

- Forbundet er 10 år!
- Fotpleie fritas MVA

Trondheim krets overrekker en fin klubbe med sølvbeleg i anledning tiårsjubileet. Avtale inngås med Den Franske Skole om å opprette en ettårig fotpleieskole.

Skattedirektøren i Oslo krever inn omsetningsavgift (MVA) overfor enkelte medlemmer. Vi protesterer og får gjennomslag. Fotpleie blir fremover ansett som avgiftsfri, unntatt behandling som har karakter av skjønnhetspleie.

1963

- Hver tredje avis har stoff fra fothelsedagen

Vi ansetter en profesjonell PR-mann til å skape blest rundt fothelsedagen. En tredjedel av landets aviser refererer til arrangementet, Aase Sanne holder radio-kåseri om føtter, og den svenske filmen «Våre ømme føtten» vises på TV.

Norge har eget program på Nordisk kongress i København, med praktisk demonstrasjon av avlastninger og fotgymnastikk.

Aase Sanne holder et radio-kåseri om føtter i forbindelse med fothelsedagen i 1963.

1964

- Vi har ettårig utdanning
- De første elever uteksamineres

I 1964 og 1965 ble de første elevene med ettårig utdanning uteksaminert fra Den Franske Skole. Fotpleierutdanningen ble fremdeles gjennomført sammen med frisørfaget, og forbundet ba om støtte til egen utdanning fra Attføringsinstituttet og Norges Vanførelag.

Sofie Knutsen ledet forbundet fra 1964 – 1970. Medlemmene fikk tilbud om

å låne klinikkskilter mot et vederlag.

Landsstyret ble holdt i Bergen og Sofie Knutsen ble valgt til formann.

1965

- Frisørene ønsker ikke fotpleie
- Retningslinjer for autorisasjon

Forbundet vedtar retningslinjer for innvilgning av autorisasjon.

Flere instanser stiller seg positive til at fotpleiefaget får en offentlig utdanning, som Statens overlege for hygiene, Nasjonalforeningen for Folkehelse og Helse-direktoratet. Dessuten forteller Frisørforbundet at de ikke lenger ønsker å beholde fotpleien som en gren av frisørfaget.

Retningslinjer for autorisasjon i 1965:

«Medlemmer av NFF som for ettertiden ønsker autorisasjon, må først gjennomgå forbundets landskurs og deretter avlegge en dyktighetsprøve, etter retningslinjer bestemt av styret. Forbundets sensorer skal som en overgangsordning se med forståelse på eldre ansøkere og hovedsakelig dømme ut fra praktiske ferdighetene»

1966

Nordisk kongress avholdes i Finland. Landsmøtet blir besluttet avholdt hvert andre år.

1967

- Salg av profilprodukter starter

Ettårig fotpleieskole opprettes på Sofienberg-hjemmet i Oslo.

Medlemmer får nå tilbud om å kjøpe kartotek kort og timekort gjennom forbundet.

1968

- Nordisk kongress i Norge
- Vi får ridderordenen

I august arrangerer Norge den fjerde Nordiske Fotpleierkongress på Blindern i Oslo. Kongressen ble åpnet av stortingsrepresentant Halfdan Hegtun, og avsluttet med besøk hos Oslos ordfører Brynjulf Bull.

Arbeidet med å få yrkesutdanning fortsetter. Norsk Håndverk- og Industribedrifters Forbund melder at de ikke har innvendinger i saken.

Ronald Stensnes utnevnes til den første ridder av Den Gyldne Ekskavator, og det kommende styret ble anmodet om å utarbeide regler for ordenen og oppnevne ordenskollegium.

1969

- Vi ønsker autorisasjonskurs

Oslo Yrkeskole ønsker å starte undervisning for fot-terapeuter i det gamle frisørlokalet, men avventer godkjente undervisningsplaner fra Helsedirektoratet og Kirke- og undervisningsdepartementet.

Det vedtas å opprette nemder i ulike byer for å foreta autorisasjonskurs.

Forbundet ansetter PR-mann for å informere aviser og lignende om forbundets arbeid.

Fra venstre: sekretær Nordland, Liv Horn-tvedt, Aase Nordha-gen og Aase Sanne

1970

- Ortonyxi demonstreres på landsmøte

Frisør og skjønnhetspleie blir MVA-pliktig, men forbundet avverger avgift på fotpleie.

Styret sentralt etterlyser næ-rere kontakt med lokalforeningene, blant annet for å få vite hvem som velges til formenn.

Verdenskongress holdes i Firenze i Italia. Landsmøte ble holdt i Trondheim, og på det faglige programmet stod blant annet en film der ortonxyi-behandling ble demonstrert.

Liv Horn-tvedt avløser Sofie Knutsen som formann.

1971

- Kritikk mot lynkurs i fotpleie

Det reises kritikk mot helseinstitusjoner og lignende som utdanner fotpleiere ved lynkurs.

Nordisk kongress avholdes i Gøteborg.

Forbundet vurderer igjen medlemskap i FIP, men beslutter å se tiden an da NFF med sitt relativt beskjedne medlemsantall ikke vil oppnå stemmerett i organisasjonen.

1972

- Vi er 20 år!
- Yrkeskoler kontaktes

Landsmøte og 20-årsjubileum arrangeres på Sjusjøen Fjellstue.

Henvendelser sendes til yrkeskoler i Kristiansand,

Liv Horn-tvedt var formann fra 1970 - 1974

Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø for å få spredt undervisning over hele landet.

Forbundet tar avstand fra å bidra til gjennomføringen av korte kurs i fotpleie for pleiere ved institusjoner.

1973

- Vi ønsker toårig utdanning

Fotpleielinjen på Hamar yrkesskole starter, med faglærer som var den første med ettårig faglærerutdanning. Privat skole med statsstøtte åpner i Kristiansand, og etter fire år kan også Oslo Yrkesskole endelig starte undervisning

Skolekomiteen framlegger innstilling til ny skoleplan basert på 2-årig utdanning.

Verdenskongress i Salzburg i Østerrike.

Fotpleielinjen på Hamar yrkesskole startet i 1973.

1974

- Fotpleie og frisør skiller lag

Fotpleien er endelig utskilt fra frisørfaget etter ti års arbeid.

Hesledirektoratet har mottatt søknad fra forbundet om å ta tittelen foterapeut.

Nordisk kongress holdes i Helsingør i Danmark. Under landsmøte på Larkollen vedtas nye retningslinjer for medlemskap der det kreves ettårig fotpleieskole og avlagt autorisasjonsprøve. Aase Nordhagen velges som formann.

Forbundet starter arbeid med videreutdanning for å høyne nivået. Utbygging av flere skoler utsettes på grunn av mangel på lærerkrefter.

Advokat I. Norland trekker seg fra vervet som sekretær etter 15 år, og erstattes av advokat Ulrik Berg.

Retningslinjer for medlemskap i 1974:

«Som medlemmer av forbundet opptas kun fotpleiere med ettårig fotpleieskole eller avlagt autorisasjonsprøve.»

Aase Nordhagen var formann fra 1974 – 1976

1975

- Vi velger tittelen foterapeut
- Avlastningskurs arrangeres
- Vi vurderer tilslutning til Delta

Vi kontakter Kommunale Funksjonærs Landsforbund, som i dag heter Delta, for å undersøke muligheter for medlemskap. Saken blir også sendt til høring hos lokalforeningene.

Tittelen foterapeut ble valgt for våre autoriserte medlemmer. Sosialdepartementet ønsker to representanter fra forbundet som skal behandle søknader til dem som ønsker å bli offentlig godkjente fotpleiere.

Avlastningskurs holdes på Kristiansand Fotpleierskole, og etterutdanningskurs på Hamar yrkesskole. Det opprettes en ny fotpleielinje ved Sogn Yrkesskole og ved Sarpsborg yrkesskole.

Advokat Berg frasier sitt verv som sekretær. Forbundsleder Nordhagen tar midlertidig hånd om sekretærarbeidet til Else Hartting overtar rollen.

Ny redaksjon velges til FOTbladet. Lillemor Nøsteberget og Karin Boysen avløser Liv Horntvedt og Aase Sanne.

1976

- Godkjenningsordning for skoler

Steinkjer Husmorskole får linje for utdanning av fotpleiere etter mønster fra yrkesskolene.

Verdenskongress arrangeres i Den Haag i Nederland, og landsmøte i Kristiansand. Krav til medlemskap endres noe. Det kreves nå at skolen må være godkjent av forbundet. Dessuten blir det mulig for søkere med annen utdanning å bli medlem, etter individuell vurdering av styret.

Forbundet beslutter å nedsette en komite for å vurdere tilslutning til en forhandlingsorganisasjon.

Det utarbeides forslag til retningslinjer for fotpleie i institusjoner, og det sendes inn søknad for å få en offentlig godkjenning av yrket.

Tor Gudim overtar som formann.

Advokat Ragnhild Dæhlin overtar som sekretær.

Tor Gudim blir valgt til formann i 1976. her sammen med sekretær Ragnhild Dæhlin.

1977

- Vi feirer 25 år!
- Vi ansetter for første gang

Nordisk kongress holdes i Helsingfors i Finland der sekretæren redegjorde for forbundets økonomiske stilling. Cirka 200 medlemmer skyldte forbundet penger. Det besluttes å kjøpe inn nytt kartoteksystem for å løse problemet, og å ansette en fotpleier til å avlaste sekretæren med kontorarbeid.

25-årsjubileum feires med en festmiddag i Oslo.

Vi møter igjen problemer med lynkurs i fotpleie for annet helsepersonell, denne gang hjelpepleiere, og sender inn klage til Kirke- og undervisningsdepartementet. De svarer at kurset ikke underviser i fotpleie, men gir en orientering i stell av føtter.

Flere humanitære organisasjoner ansetter ukvalifiserte fotpleiere, og forbundet sender brev og påpeker faren ved slike ansettelser.

25-årsjubileum på Gabelshus i Oslo. Fra venstre Ronald og Margaretha Stensnes, Sofie Knutsen og Tor Gudim

1978

• Nytt navn: Norske Foterapeuters Forbund

Forbundet skifter navn til Norske Foterapeuters Forbund, samtidig som ny forskrift for offentlig godkjenning av blant annet foterapeuter utkommer. Det vedtas å oppta som medlemmer dem som har offentlig godkjenning, men ikke stryke nåværende medlemmer som ikke får godkjenningen.

Landsmøtet, som holdes på Geilo, anbefaler innmelding i Kommunale Funksjonærs Landsforbund, og beslutter å holde en uravstemming.

Lillemor Rese blir ansatt til å ta seg av kontorarbeid for å avlaste sekretæren.

1979

Uravstemmingen om medlemskap i Kommunale Funksjonærs Landsforbund hadde liten oppslutning, men på landsmøte i Trondheim ble det besluttet å ta kontakt med forbundet for videre forhandlinger.

Kirke- og undervisningsdepartementet beslutter at en lærer i fotterapi skal ha fem års praksis og fortrinnsvis en utdanning i sykepleie.

Lillian Felin ansettes som ny kontormedarbeider.

1980

• Interne stridigheter

Nordisk kongress og landsmøte avholdes i Sandefjord. Oslo og Akershus krets melder seg ut av forbundet som følge av interne stridigheter blant annet med bakgrunn i det pågående arbeidet om tilslutning i Kommunale Funksjonærs Landsforbund.

Bjørge Brochmann velges til ny leder.

Bjørge Brochmann var formann fra 1980 - 1982.

1981

Under landsmøte på Elverum besluttet det å ikke arbeide videre med eventuelt medlemskap i Kommunale Funksjonærs Landsforbund, men vurdere andre forhandlingsorganisasjoner.

På grunn av dårlig økonomi reduseres antall utgivelser av FOTbladet.

1982

Verdenskongress holdes i København, og landsmøte i Porsgrunn der Grethe Kjønstad velges til ny formann. Styret blir pålagt å utarbeide en redegjørelse for de siste seks årenes arbeid med tilslutning til forhandlingsorganisasjon.

Per J. Nestås i Mercurex A/S overtar sekretærfunksjonen.

1983

• Slutt på egen kretslagskontingent

Nordisk kongress arrangeres i Sverige, og landsmøte på Geilo. Det vedtas at kretslagskontingenten legges inn i forbunds-kontingenten.

Bitten Graasvoll overtar som redaktør av FOTbladet.

Grethe Kjønstad var forbundsleder fra 1982 - 1984

1984

• Diabeteskurs for første gang

Årsmøtet flyttes fra høsten til våren, og holdes i Oslo i slutten av mars der Johanne Kolstø velges til ny forbundsleder.

Det første diabeteskurset arrangeres.

Kretslederkonferanse arrangeres også for første gang, og skal være et møte mellom alle forbundets tillitsvalgte sentralt og kretsledere/-kontakter.

Annas Kontorservice tar over sekretærfunksjonene.

Johanne Kolstø var forbundsleder fra 1984 - 1986

1985

Verdenskongress i Barcelona i Spania, og landsmøte ble arrangert i Molde.

Elin Andøy overtar sekretariatet.

Medlemsantall ved årets slutt: 501

1986

• Informasjonsvideo om fotterapi

Landsmøte ble holdt på Hamar, og Bitten Graasvoll ble valgt som forbundsleder.

Første møte ble holdt i Nordisk Forening for Podologi i Trondheim, og en informasjonsvideo om fotterapi stod ferdig på slutten av året.

Turid Kudsen overtok som sekretær og Erik Leister som redaktør.

Bitten Graasvoll var forbundsleder fra 1986 - 1993.

1987

- Siste år for Nordisk kongress
- Stor annonsekampanje

Dette året ble den siste Nordiske kongressen arrangert i København, og avsluttet en trettiårig tradisjon med å samle nordiske foterapeuter rundt hvert tredje år.

I februar annonserte NFF i ti av landets største aviser der vi orienterte om hvordan man blir offentlig godkjent foterapeut, og at bare disse kan være medlem av fagforbundet NFF.

Landsmøtet ble arrangert på Hamar, og det besluttes å flytte det tilbake igjen til høsten.

Gunn K. Roel overtar som redaktør. Forbundet vedtar å ansette sekretær på heltid. Tidligere nestleder Kjell Nilsen overtar sekretærrollen, og sekretariatet flyttes til Kristiansand.

1988

- Diabetesforbundet ønsker refusjon på fotterapi
- Vi søker høyskoleutdanning for første gang

Norges Diabetesforbund har nå fått fotterapi på handlingsplanen. Det nedsettes et fotterapiutvalg som primært arbeider for en refusjonsordning for personer med diabetes. NFF samarbeider med Medisinsk Fagråd om oppdatering av diabeteskursets faglige innhold.

Vi mottar signaler om at man ønsker sammenslåing av hudpleie og fotterapi i yrkesskolen. NFF ønsker å få utdanningen over på høyskole, og søker Kultur- og vitenskapsdepartementet om dette.

Kretsene tar over salg av forbundsmateriell og verdenskongress holdes i Roma i Italia.

Sålekurs med Bent Nielsen

1989

- Ingen gjennomslag for refusjon
- Avslag på søknad om høyskoleutdanning

Kultur- og vitenskapsdepartementet gir avslag på søknad om høyskoleutdanning. Forbundet sender krav om ny behandling i saken.

Utvalget nedsatt av Norges Diabetesforbund i -88 la frem innstilling som dokumenterte behovet for en refusjonsordning for personer med diabetes, men den ble dessverre ikke tatt til følge.

Fire nyslåtte ridder av Den Gyldne Ekskavator. Fra venstre foran: Johanne Kolstø, Erik Leister, Grethe Kjønsstad og Bitten Graasvoll. Bak: Sofie A. Knutsen, Ronald Stensnes og Margaretha Stensnes.

NFF sender orienteringsbrev til helseadministrasjonen i kommunene og humanitære organisasjoner, med oppfordring til å benytte offentlig godkjente foterapeuter, og ikke fotpleiere.

Landsmøtet holdes i Stavanger.

1990

- Vi kontakter Delta igjen
- Kamp mot sammenslåing hud og fot

NFF mottar endelig forslag til ny skolemodell innen helse- og miljøfag i videregående skole, med sammenslåing av hud og fot i et treårig løp. Men vi kjemper videre og kontakter advokat, da vi mener saken ble vedtatt uten de nødvendige fullmakter. Spørsmålet om foterapeututdanningen blir tatt opp i Stortingets spørretime.

NFF ønsker igjen å vurdere tilslutning til hovedorganisasjon, og kontakter YS som formidler henvendelsen videre til Kommunalansattes Fellesorganisasjon (KFO) som i dag heter Delta. Dette ble diskutert under landsmøtet på Hamar.

Vi mottar positive signaler angående refusjonsordning for personer med diabetes og føler en viss optimisme.

1991

- Flertall for medlemskap i Delta
- Vi blir medlem av FIP

Vi fortsetter kampen mot felles utdanning innen fotterapi og hudpleie, og påpeker overfor Sosialdepartementet at sammenslåingen ikke ivaretar sertifiseringskrav til offentlig godkjent helsepersonell som var satt av myndighetene.

Uravstemming ga overveldende flertall for medlemskap i Delta, som den gang het KFO. NFF inngår samarbeidsavtale med organisasjonen med intensjon om å tre inn i fellesskapet som selvstendig yrkesorganisasjon.

NFF blir endelig medlem av FIP, etter å ha mottatt forespørsel om medlemskap første gang i 1957. Medlemskapet blir godkjent under verdenskongress i Nice i Frankrike.

1992

- Vi feirer 40 år!
- Satsing på medlemsverving

NFF er 40 år og feirer blant annet med å lage en utstilling over sko fra ulike tidsepoker.

Den nye utdanningsstrukturen legges på is, og trusselen om sammenslåing av hud og fot avtar. NFF jobber videre sammen med KFO for å få permanent slutt på planene.

Vi satser på medlemsverving for å bli mange og sterke.

Utstilling av sko fra ulike tidsepoker til 40-årsjubileet.

1993

- Medlem i Delta fra 1. januar
- Interne stridigheter

NFF blir medlem av KFO (Delta) fra 1. januar 1993. Sentralstyremedlemmer og kretsledere deltar på kurs for å lære om KFO og organisasjonsarbeid. Det var nytt for alle å forholde seg til to forbund.

Under landsmøte i Førde er det turbulent. Flere saker må utsettes, og det skjer uregelmessigheter som leder til ekstraordinært landsmøte i januar -94. Edel Olstad velges som forbundsleder.

1994

- IFID dannes
- Reform -94 i skolen

Under det ekstraordinære landsmøtet i januar blir Ranveig Tvedt Breivik valgt til ny forbundsleder, og sekretariatet flyttes fra Kristiansand til Pilestredet i Oslo.

Den nye loven om helsepersonell er ute til høring, og nye utdanningsløp er i ferd med å slippes ut fra støpeskjeen. Reform -94 er et faktum og vår utdanning blir treårig.

Det ordinære landsmøtet holdes i Fredrikstad, og et prosjekt for å undersøke helsebelastninger ved yrket som fottterapeut blir satt i gang ved Ullevål sykehus.

IFID (Interessegruppen for fottterapeuter innen diabetes) har sin første samling i november.

1995

- FOTbladet endrer navn til Fottterapeuten

På landsmøtet i Lørenskog blir det besluttet å holde landsmøte hvert annet år, og at det holdes fagkongress og kretsledermøte det året det ikke er landsmøte.

FIP holdt verdenskongress i London

I sekretariatet ble det ansatt ny sekretær, og FOTbladet endret navn til Fottterapeuten. Samtidig fikk det nytt format.

1996

- Fagkongress for første gang

NFF arrangerer fagkongress for første gang på Olavsgaard i Akershus. Den varte over to dager. Det samme gjorde kretsledermøtet der deltakerne for første gang fikk dekket reiseutgifter.

Forbundet starter arbeidet med å lage en håndbok i internkontroll for helse, miljø og sikkerhet.

Medlemsantall ved årets slutt: 467

1997

- «Vet du forskjellen?»

Forbundet annonser i VG og Dagbladet med annonsen «Vet du forskjellen?». Samtidig ble det sendt rundt et informasjonsskriv til foreninger for ulike helseprofesjoner, som leger, ortopediingeniører og sykepleiere.

En ny lov om helsepersonell sendes på høring. Hensikten med den nye loven er blant annet å stille krav til helseprofesjonenes yrkesutøvelse, modernisering av regelverket og skape følelse av felleskap mellom de ulike helsepersonellgruppene.

Landsmøte i april i Hamar, Anne Aurdal velges til ny forbundsleder.

1998

- Internkontrollhefte

Veiledningshefte i internkontroll legges ut for salg. Innen utgangen av 2000 må alle fottterapeuter ha utarbeidet sin egen håndbok for internkontroll.

FIPs verdenskongress arrangeres i Gøteborg.

Ranveig Tvedt Breivik og Anne Aurdal var begge forbundsledere på 90-tallet.

Tidligere forbundsledere, fra venstre: Åse Nordhagen, Edel Olstad, Mona Sevejordet, Bjørg Brochmann og Bitten Graasvoll.

1999

- Frikjøp av forbundsleder
- Sekretariatet flytter til Lakkegata i Oslo

Under landsmøtet i Trondheim ble det besluttet en prøveordning der forbundsleder blir frikjøpt rundt fire dager i måneden. Ordningen med kretsledermøter ble vurdert og endret til at kretsene selv skal stå for arrangementet i tett samarbeid med sentralstyret. Mona Sevejordet velges som ny forbundsleder.

Sekretariatet flytter inn i nye lokaler hos KFO i Lakkegata 3, og Marit Hjulstad ansettes som sekretær.

Medlemsantall ved årets slutt: 463

Erik Leister under landsmøtet i Fredrikstad i 1994.

2000

- Lærerguppen dannes

Fagkongress og kretsledermøte holdes i Bergen. Alle lærere i fottterapi tilknyttes NFF gjennom lærerguppen.

NFF arbeider med tre spørreundersøkelser, en til kommunene for å kartlegge behov for fottterapi og to til medlemmene der den ene gjaldt kontingent og den andre behov for fottterapeutens helsetjeneste innen diabetes.

2001

- Nå er vi autoriserte fottterapeuter

Ny Lov om Helsepersonell trer i kraft fra 1. januar. Samtidig erstattes tittelen «offentlig godkjent fottterapeut» med «autorisert fottterapeut».

Under landsmøte i Kristiansand velges Lise Halvorsen til ny forbundsleder, og det vedtas å sette ned en komite til å vurdere ny struktur for forbundet. I stedet for fagkongress ble en fagdag avviklet i tilknytning til landsmøtet 21. mai i Kristiansand.

FIPs verdenskongress holdes i Paris, og den internasjonale organisasjonen vedtar å arrangere tidenes første Verdens Fothelsemåned i 2003.

2002

- Vi feirer 50 år!
- Turbulens i forbundet

Forbundets 50-årsjubileum blir feiret i mai, samtidig som årets fagkongress gikk av stabelen på Clarion hotell Gardermoen. Dissimilis underholder, og stor jubileumskake serveres.

Innføring av ny organisasjonsstruktur opptar forbundet i 2002, og skaper turbulens. I stedet for landsmøte arrangeres et kretsledermøte i mai på Lørenskog. Et ekstraordinært kretsledermøte, avholdes i

Ranveig Tvedt Breivik skjærer av kaken til 50-årsjubileet

NFF blir etablert som det øverste organet i forbundet. Møte i representantskapet skal arrangeres årlig.

Landsmøtet lykkes ikke å ferdigbehandle sakene. I oktober avholdes derfor et ekstraordinært landsmøte der det velges et nytt styre med Solveig Annie Magnussen som ny forbundsleder. Lise Halvorsen fortsetter som redaktør av fagbladet Fotterapeuten som får et nytt og mer moderne utseende dette året.

Regjeringen har varslet reformer i den videregående skole, og Yrkesfaglig utvalg arbeider med regjeringens forslag til økt kvalitet i utdanningen, og rekrutteringsplaner til helse- og sosialfagene.

Tidens første Verdens Fothelsemåned gikk av stabelen, etter initiativ fra FIP. Stor plakate ble sendt ut til alle medlemmer.

Arbeidet med en felleserklæring for alle yrkesgrupper som deltar i behandlingkjeden til den diabetiske fot blir igangsatt i samarbeid med Norges Diabetesforbund. Hensikten med erklæringen er å standardisere yrkesgruppenes rolle

Medlemsantall ved årets slutt: 406

2004

- Medlemsvekst i fokus
- Skolebesøk ved alle fotterapeutlinjer

Medlemsvekst står sentralt dette året som ble startet med et rekrutteringskurs for kretsledere/-kontakter i februar. Kurset ledet til flere arrangementer i kretsene, og til skolebesøk ved landets fotterapeutlinjer. Fra og med 2004 har det vært forbundets intensjon å besøke alle avgangsklasser i fotterapi årlig.

En vervebrosjyre blir også utarbeidet og distribuert via medlemmer og samarbeidspartnere til elever og fotterapeuter uten medlemskap i NFF. Forbundet opplever igjen medlemsvekst, og når målet om 450 medlemmer ved årets slutt.

Deltakerne på lærermøte i 2004, framme fra venstre: Aase Renberg fra Bjørvin vgs, Else Wiseth fra Steinkjer vgs, Hege Christin Aalmo fra Hinna vgs, Marit Engum Hansen og Elin Bratberg fra Storhamar vgs.

Bak fra venstre: Else Aukland fra Norsk Fotterapeutskole, Mona Boysen Forbundsleder NFF, Torill Høgseth styremedlem NFF, Lise Halvorsen fra Seiersborg vgs og Tønsberg Ressurs, Ida Engen Karlsson og Marit Signebøen fra Borg vgs

Bakerst på midten: Ansvarlig for møtet, Gunn Roel fra Steinkjer vgs.

Fagkongress og representantskapsmøte finner sted i Trondheim på våren, og verdenskongress i Boston, USA.

I september trekker Solveig Annie Magnussen seg fra ledervervet, og daværende nestleder Mona Boysen overtar stillingen som hun fortsatt innehar ved dags dato.

NFF får i oppdrag av regjeringen å utarbeide et forslag til kompetanseplattform for den nye videregående utdanningen i fotterapi som iverksettes i 2006.

I løpet av høsten starter diabetes- og avlastningskurs i regi av forbundet opp igjen etter en pause.

I april overtar Ann Beate Grasdalen sekretærstillingen etter Marit Hjulstad. Senere på året trer hun også inn som redaktør for fagbladet Fotterapeuten, en rolle hun fortsatt besitter.

Medlemsantall ved årets slutt: 459

2005

- Felleserklæring om den diabetiske fot
- Lansering av nettsider
- Vi passerer 500 medlemmer!

Representantskapsmøte 2005 avholdes i Oslo. For første gang blir to delegater fra hver krets invitert til møtet.

Fra og med i år er fagkongressen flyttet fra vårhalvåret til september, og går av stabelen på Hamar med et rekordstort antall deltakere og utstillere.

Medlemsverving er fortsatt et viktig fokus, noe som leder til en kraftig medlemsvekst. Nye nettsider lanseres i løpet av året, med blant annet en katalog over autoriserte fotterapeuter. Det ble også produsert to nye brosjyrer: en vervebrosjyre og en brosjyre til å markedsføre yrket.

I oktober underskrives felleserklæringen om den diabetiske fot, et arbeid som startet allerede i 2003. Erklæringen har til hensikt å gi bedre organisering av

Felleserklæringen ble i 2005 underskrevet av, bakerst fra venstre: Jørgen H. Sørli (Norsk Ortopediteknisk Forening), Anne Mette Liavåg (Norges Diabetesforbund), Ranveig Tvedt Breivik (IFID). Foran fra venstre: Ellen Halseth (Norske Ortopediingeniørers Forening), Leif Aanderud (Norsk Interessefaggruppe for Sårheling) og Mona Boysen (Norske Fotterapeuters Forbund)

oktober for å diskutere saken videre. Ny struktur blir midlertidig vedtatt, med beslutning om ny gjennomgang under landsmøte i april 2003.

NFF, KFO og Norsk Kommuneforbund (Fagforbundet) er i møte med leder i Stortingets Sosialkomite vedrørende fotterapeutens rolle i kommunehelsetjenesten, og fotterapeutens arbeidssituasjon ved eldreheim og sykehjem.

Sekretariatet inngår kontorfelleskap med Aktivitørenes Landsforbund for å spare kostnader. Samtidig øker sekretærens stillingsstørrelse fra 40 til 60 prosent.

Medlemsantall ved årets slutt: 412

2003

- Ny organisasjonsstruktur vedtas
- Verdens Fothelsemåned markeres
- Fagbladet får nytt utseende

Fagkongress og landsmøte blir arrangert på Lørenskog. Den nye organisasjonsstrukturen vedtas, og et representantskap bestående av sentralstyre, ledere av kretsene og en delegat fra interessegruppene i

diabetesomsorgen, med mål om å redusere fotplager hos mennesker med diabetes. 10 ulike organisasjoner står bak erklæringen.

14. november er føtter tema for Verdens diabetesdag. Norges diabetesforbund og NFF inngår et samarbeid der NDFs medlemmer denne dagen får konsultasjon hos fotterapeut med fordypning i diabetes til en svært redusert pris. Det sendes også ut pressemelding og brev til helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad, der vi ber henne følge opp kravet fra NDF angående fotbehandling på blå resept, og ansettelse av fotterapeuter på norske sykehus.

Fra februar ble forbundsleder frikjøpt tilsvarende 40 prosent stilling for å gjøre det enklere å ivareta vervet på en god måte. Utvidede arbeidsoppgaver i sekretariatet fører til at stillingstittelen sekretær endres til daglig leder. Fra juli har vi eget kontor igjen til full disposisjon i nyoppussede lokaler i Lakkegata.

Medlemsantall ved årets slutt: 576

2006

- Vertskap for FIPs generalforsamling
- Reformen Kunnskapsløftet i skolen
- Vi passerer 600 medlemmer!

I april arrangerer forbundet utdanningskonferansen "God fotomsorg, alles ansvar" i Oslo. Konferansen setter fokus på fotterapeutens kompetanse nå og i fremtiden, sammenlignet med andre yrkesgrupper og fotterapeuter i andre land. Med på konferansen er blant annet norske myndigheter, FIP og styremedlemmer i fotterapeutorganisasjoner internasjonalt. Samtidig er også forbundet vertskap for FIPs årlige generalforsamling.

For første gang blir Verdens fothelsemåned behørig markert. Forbundet lager slagordet "Føtter trenger også fagfolk", og en markedsføringsprofil som fortsatt er i bruk. Målet med kampanjen er å opplyse om hva fotterapeuter gjør, og at vi er autorisert helsepersonell. Alle medlemmer får tilsendt plakater

og pressemelding for profilering av egen klinikk. Kampanjen dannet lesten for de påfølgende års markedsføringsaktiviteter.

I august inntreffer reformen Kunnskapsløftet med endringer for fotterapeutfaget i videregående skole. I den forbindelse foreslår Utdanningsdirektoratet å slå sammen fagene ortopediteknikk, hudpleie og fotterapi. Etter stort påtrykk unngikk vi sammenslåing med hudpleie nok en gang. Faget blir imidlertid slått sammen med ortopediteknikk på VG1, noe begge parter så på som positivt.

Trenden med medlemsvekst fortsetter også dette året, og forbundet gleder seg over å kunne passere 600 medlemmer. For andre året på rad slår fagkongressen rekord med rundt 200 deltakere og 20 utstillere i Sandvika.

I november behandler Stortinget fotterapeutens rolle i diabetesteam ved norske sykehus i spørretimen.

Lise Burud Smestad og Hege Skjølsvold Burud stod for underholdningen under fagkongressen i 2006

I etterkant sender NFF brev til Helse og omsorgsministeren med en oppfordring om å ansette flere fotterapeuter, uten at det ble tatt til følge.

Sekretariatet hadde administrative utfordringer med feilansettelser og behov for vikar på høsten, etter at daglig leder Ann Beate Grasdalen valgte å si opp sin stilling.

Medlemsantall ved årets slutt: 652

2007

- Vi vil jobbe for høyskoleutdanning
- 100 prosent ansettelse i sekretariatet
- Vi passerer 700 medlemmer!

Under representantskapsmøtet på Gardermoen i april blir det vedtatt at NFF skal arbeide aktivt for opprettelsen av et treårig utdanningsløp i fotterapi på høyskolenivå i Norge.

Verdens fothelsemåned setter i år fokus på barnefoten under slagordet «Frihet for barneføtter!». Kampanjen informerer om barnefoten og barns fottøy. I år produserte vi en brosjyre i tillegg til plakater. Vi laget også for første gang en PowerPoint mal som medlemmer kunne bruke som utgangspunkt til å lage egne foredragspresentasjoner. Vi besluttet å utvikle materiell som var tidløst og dermed kunne benyttes

Tur til Solastrand under Fagkongressen 2007

også etter selve kampanjeperioden. I årene framover har vi valgt samme strategi, noe som har ført til en stadig større portefølje av informasjonsmateriell tilgjengelig for medlemmene.

Verdenskongressen er i år lagt til København.

Fagkongressen arrangeres på Sola utenfor Stavanger. Samtidig lanseres en ny brosjyre om fotterapi med profesjonelle klinikkbilder.

I november skifter KFO navn til Delta.

Forbundet er fremdeles i sterk vekst, og passerte utpå høsten 700 medlemmer. Vi begynner for alvor å merke at flere medlemmer og økt aktivitet skaper behov for utvidet administrasjon. Samtidig opplevde vi økonomisk overskudd for første gang på flere år, og sekretariatet fikk nå en fulltidsansatt sekretær i Kirsten Anker. I tillegg blir Ann Beate Grasdalen tilknyttet forbundet som organisasjonskonsulent, en rolle hun fortsatt har i dag.

Medlemsantall ved årets slutt: 715

Fysioterapeut Hege Godheim Eriksen holder kurs i biomekanikk i forbundets lokaler i Lakkegata.

2008

- Slagord: Føtter er vårt fag
- Kurs i diabetes ved høyskolen i Gjøvik
- Medlemssider på nettet lanseres

Dette året lanserer vi slagordet «Føtter er vårt fag» for å gjøre oss mer synlige, og fokuserer spesielt på å øke yrkesstoltheten blant medlemmene. Slagordet er fremdeles i bruk i profilering av yrkesgruppen.

I 2006 opprettet vi kontakt med Høyskolen i Gjøvik for å få i stand et formelt kompetansegivende fordypningskurs i diabetes. I januar går endelig første kurshelg av stabelen.

I april arrangerer vi representantskapsmøte på Gardermoen med flere delegater og observatører enn noen gang tidligere. Totalt var 36 personer til stede.

Verdens Fothelsemåned har i år slagordet "Aktive føtter trenger mer enn gode sko". Kampanjen gir informasjon om egenpleie, behandling og fotproblemer ved aktivitet

Fagkongressen går i år av stabelen i Tønsberg. Samtidig blir nye nettsider presentert, med blant annet lukkede sider for medlemmer.

Et nytt nettbasert studietilbud som dukker opp høsten 2008 tilbyr utdanning i fotterapi uten undervisning i praktiske ferdigheter, noe forbundet ikke kunne akseptere. Vi tok kontakt med skolen, der vi blant annet informerte om at elevene ikke ville få mulighet til å bli medlem i NFF etter endt utdanning. Våre reaksjoner resulterte i at skolen la ned tilbudet med umiddelbar virkning. Kunnskapsløftet, som ble igangsatt i 2006, gir utdanningsinstitusjonene

Foreleser Elin Langeng underviser i avlastningsterapi under diabeteskurset for studentene ved Høgskolen i Gjøvik

større friheter til å definere innholdet i undervisningen, noe som kan være en trussel mot utdanningen. I kjølvannet av saken starter vi et samarbeid med Lærerguppen som i 2010 resulterer i et sett med kvalitetskriterier for utdanninger godkjent av forbundet.

Fra januar har forbundsleder Mona Boysen fem måneders svangerskapspermisjon fra lederværet. I mellomtiden fungerer styremedlem Tone Finstad Zakariassen som forbundsleder. Vi starter også året med å forlate Deltas regnskapstjeneste og engasjere regnskapsfører Solveig Lystad for å få kvalitetssikret regnskapsføringen, noe vi anså som vesentlig for å kunne fortsette å vokse som forbund. I februar opplever vi en datakollaps i medlemsregisteret som skaper store forviklinger, spesielt i administrasjonen, men også for en del medlemmer.

Medlemsantall ved årets slutt: 739

Den gjennomsnittlige fotterapeut i 2008:

- Er 41-50 år gammel og har vært yrkesaktiv fotterapeut i 5-9 år.
- Jobber som eneste fotterapeut i en klinikk og er selvstendig næringsdrivende
- Arbeider 30 timer i uken og har en årlig inntekt mellom 200-250 000 kr.

2009

- Medlemsplakat til alle
- Ny kursmodell
- Undersøkelse dokumenterer lave inntekter

I januar får alle medlemmer for første gang en medlemsplakat til bruk i klinikk, med årstall, forbundets logo og navn på fotterapeuten. Plakaten gjør medlemskap i forbundet mer synlig for pasienter.

I forkant av representantskapsmøtet på Gardermoen blir representantskapsmappen for første gang kun tilgjengelig på medlemssidene på internett, noe som sparer unødige trykninger av papir.

En ny modell for arrangering av kurs lanseres i år. Kursene arrangeres i samarbeid med en lokal krets og sekretariatet, mens kurskomiteen er ansvarlig for utarbeidelse av nye kurspakker. Den nye modellen gjør det enklere å arrangere kurs rundt om i hele landet.

Fra 2009 øker forbundet satsingen på nettverksbygging overfor pasientgrupper og andre helsepersonellgrupper. Et godt nettverk er avgjørende for å få støtte til våre kampsaker, som høyskoleutdannelse for fotterapeuter og flere ansatte fotterapeuter i det offentlige helsevesen. Like viktig er det for den enkelte fotterapeut å ha et nettverk av støttespillere rundt seg.

Helseminister Bjarne Haakon Hanssen slår av en prat i 2009 med leder i Delta Gunn Olander og forbundsleder i NFF Mona Boysen.

Verdens Fothelsemåned ble derfor rettet mot annet helsepersonell dette året, og vi konsentrerte innsatsen om å lage en brosjyre som viser seks pasientbehandlinger med før- og etterbilder. I tillegg lanserer vi nye informasjonssider om fotterapi og behandlingsformer på internett. Internett har nå for mange blitt den viktigste informasjonskilden om helsetjenester.

Høsten 2008 sendte NFF ut en spørreundersøkelse til alle medlemmer for å kartlegge bransjens tilstand. Spørsmålene dekket blant annet arbeidsform, arbeidsmengde, klinikkstørrelse og hvilke terapiformer som tilbys. I 2009 blir resultatene presentert i fagbladet Fotterapeuten. Undersøkelsen dokumenterer blant annet behovet for å øke inntektsnivået til landets fotterapeuter som i 2008 lå på mellom 200-250 000 kr i året.

I februar starter daglig leder, Sissel Rakvåg hos oss. Sentralstyret og sekretær Kirsten Anker hadde i lengre tid sett at det var et behov for mer kompetanse og økt bemanning i sekretariatet. Vi så også flere fordeler ved å ha to personer som kjenner forbundets administrative rutiner. Kirsten Anker valgte å si opp sin stilling fra 1. juni, og av økonomiske årsaker ventet vi med å ansette flere, og engasjerte i stedet nestleder Anita K. Solberg til å avlaste daglig leder for en periode.

Medlemsantall ved årets slutt: 749

2010

- Vi lager faglige kriterier for skoler
- Minstekrav til lokaler og utstyr lanseres
- Revmatismeåret starter i september

Økt kontingentsats gir gode økonomiske betingelser og økt fremdrift dette året. Vi fortsetter å bygge ut vårt nettverk, og knytter kontakter til Norsk Revmatikerforbund og Revmatologforeningen. Forbundet har i en årrekke hatt gode relasjoner med Diabetesforbundet og ser hvor viktig det er. Siden 2006 har mai vært måneden dedikert den årlige kampanjen, men nå velger vi å bruke et helt år for å kunne knytte flere aktiviteter til temaet.

Kampanjen fikk navnet Revmatismeåret, og åpningen ble markert under fagkongressen. I tillegg til vanlig kampanjemateriell, med brosjyre og Power-Point-presentasjon, brukte vi fagbladet Fotterapeuten til å presentere fordypningsartikler om revmatisme og utviklet et kurs om den revmatiske fot.

Representantskapsmøte arrangert i Asker blir sterkt preget vulkanutbruddet på Island som lammet flytrafikken i Europa. Flere delegater ble forhindret fra å være fysisk til stede, og forbundet tok for første, og kanskje eneste, gang i bruk stemmegivning via SMS.

Fornøyde deltakere under konkurranse på Kongsten Fort, fagkongressen i Fredrikstad i 2010

Noen av de norske deltakerne samlet til velkomstdrink før festmiddag under Verdenskongressen i Amsterdam i 2010.

FIPs verdenskongress ble i år holdt i Amsterdam.

Denne våren blir forbundet og lærergruppen enige om faglige kriterier som heretter gjelder for undervisningen ved skoler anbefalt av NFF. Hensikten med kriteriene er å redusere kompetanseforskjeller blant ferdig utdannede fotterapeuter. Skoler som blir anbefalt, forplikter seg til å følge kriteriene.

Høgskolen i Gjøvik ønsker ikke lenger å arrangere diabeteskurset.

I forkant av årets fagkongress, som avholdes i Fredrikstad, kunne vi presentere et skriv med minstekrav til lokaler og utstyr for fotterapeuter innenfor alle typer virksomheter. Kravene er normgivende for bransjen, og vi tror de bidrar til en generell økning av utstyrsstandard, og bedre arbeidsmiljø i klinikkene.

Medlemsantall ved årets slutt: 793

Busstur til Sundvolden under tillitsvalgtesamling i 2011. Fra Oppland krets, Inga Ranheim (venstre) og Vivien Sønderby. På samlingen var det plass til både alvorlige diskusjoner og moro.

2011

- Fagtur til Kina
- Psoriasisåret starter i september
- Vi passerer 800 medlemmer!

I påsken drar 56 personer på første fagtur til Kina i regi av en turoperatør. Reisen blir en stor suksess, og gjentatt også i 2012.

På representantskapsmøtet i 2010 ble det vedtatt å la det gå to år mellom hvert møte, i stedet for å møtes årlig. Noe som er ressursbesparende og gir de sittende styrene og komiteene mer arbeidsro. I april 2011 ble det i stedet arrangert en kretsledersamling på Sundvollen. Samlingen ble etterfulgt av en samling i Oslo i november. Målet med samlingene var å skape et tettere og bedre samarbeid med kretsene.

Samme måned innkalles Fagkomiteen til sitt første møte. Gruppens mandat er å evaluere fagartikler og -litteratur fra utlandet, og er et viktig ledd i arbeidet med å tilnærme oss den internasjonale utviklingen i faget.

Rundt 200 personer deltar på årets fagkongress i Trondheim. Det var rekordoppmøte av både deltakere og utstillere. Vi ønsket å trekke fram vår egen yrkesgruppe på talerstolen, og hadde to foredrag av fotterapeuter til stor suksess, noe som ga mersmak for fremtiden.

Også i år velger vi å fokusere på en pasientgruppe i ett år, og temaet er psoriasis. Vi bygger denne kampanjen over samme lest som revmatismeåret i 2010, og oppnår blant annet gode relasjoner med Norsk Psoriasisforbund.

I forkant av kommunevalget lanserer Delta kampanjen «Tenk smart. Skap kvalitet. Bruk oss.», der alle yrkesgrupper i Delta hver gir fem gode råd til myndighetene. Vi oppfordrer blant annet til å ansette flere fotterapeuter i kommunehelsetjenesten.

2011 var også et år med god økonomi, noe som ga oss anledning til å gi både fagbladet Fotterapeuten og nettsidene en overhaling. Vi utgir også en HMS brosjyre basert på hygienereglene og minstestandardene for lokaler og utstyr.

I sekretariatet øker vi bemanningen i februar ved å ansatte Margit Waalen som sekretær i 20 prosent stilling.

Medlemsantall ved årets slutt: 815

2012

- Forbundet feirer 60 år!
- Samhandlingsreformen i helsevesenet
- Nytt navn: Foterapeutforbundet

Samhandlingsreformen i helsevesenet trer i kraft fra første januar med håp om økt fokus på forebygging av skader og sykdom relatert til føtter.

På representantskapsmøtet i april endrer forbundet navn til Foterapeutforbundet. En undersøkelse blant medlemmene viser at 8 av 10 medlemmer er fornøyde med medlemskapet.

Internett og sosiale medier benyttes nå av et stort antall foterapeuter i det daglige, og forbundet

utvikler medlemskontakten over internett med hyppigere oppdateringer på egne nettsider og Facebook.

I juli fraråder Helsedirektoratet høyskoleutdanning for foterapeuter, men byråkratene har ikke gjort jobben sin. Redegjørelsen levert til Helse- og omsorgsdepartementet holder ikke mål. Fra september starter forbundet en bred mobilisering for å få politisk støtte til økt utdanning.

I september feirer vi 60-årsjubileum på Sundvollen og arrangerer den første nordiske kongressen siden 1987.

Tillitsvalgte trener på samarbeid under representantskapsmøte og kurs på Skramstadsetra i 2012.

Vår kamp for høyskoleutdanning

Ingen annen sak har preget Foterapeutforbundets arbeid de siste ti årene som høyskolesaken.

I 1988 sender Foterapeutforbundet første gang en henvendelse til Kultur- og vitenskapsdepartementet med oppfordring om å overføre utdanningen fra videregående skole til høyskole. Bakgrunnen var trusselen om sammenslåing av foterapi og hudpleie i den videregående skole. Ett år etter sender departementet avslag på søknaden. Forbundet lykkes på annet vis å forhindre at faget sammenslås med hudpleie, og det går 16 år før saken igjen kommer tydelig opp på dagsorden.

Kompetanseutvalget

I 2005 beslutter Representantskapet å jobbe aktivt med å heve utdanningsnivået i Norge. Forbundet nedsetter et utvalg for å utrede behovet for høyskoleutdanning. Utvalget tok navnet Kompetanseutvalget og utredet blant annet dagens utdannings-situasjon og hvordan fremtiden kan bli ved enten å fortsette med utdanning i den videregående skole, eller flytte den over til høyskolenivå. De undersøkte også utdannings-situasjonen i de andre europeiske land og i USA.

Medlemmer av Kompetanseutvalget:

Mona Boysen, Ranveig Tvedt Breivik, Elin Langeng, Marit Engum Hansen, Eva Steen Johansen, Ingeleiv Falkeid og Lise Halvorsen.

Dagens utdanningssituasjon

Samme år gjennomfører forbundet en undersøkelse for å kartlegge utdanningssituasjonen i Norge. Undersøkelsen dokumenterte at forkortede, komprimerte løp for voksne elever er en økende trend, at undervisningen ved komprimerte løp varierte sterkt

mellom skolene, og at gjennomsnittsalderen for foterapeutelever var over 30 år. Vi erfarte også at offentlige videregående skoler la ned sine foterapilinj-er, samtidig som det private tilbudet av utdanninger økte, en trend som har fortsatt etter 2005.

Utvalget vurderte disse faktorene som trusler for den fremtidige utdanningen i den videregående skole.

Kunnskapsløftet

I 2006 trer reformen Kunnskapsløftet i kraft i den videregående skole. I den sammenheng ønsker Utdanningsdirektoratet å slå foterapi sammen med hudpleie i ett felles utdanningsløp. Forbundet lykkes enda en gang i å hindre sammenslåingen, men opplever at direktoratet har manglende forståelse av foterapeutens rolle som helsepersonell, og at små fag som foterapi lett blir skadelidende når myndighetene ønsker å strømlinjeforme utannings-systemet.

Kompetanseutvalget konkluderer med at trusselen om sammenslåing fortsatt vil henge over oss i fremtiden.

Få og enkle oppgaver i Norge

Samme året viste resultater fra en undersøkelse utført på oppdrag av FIP at norske foterapeuter utøver relativt få og enkle arbeidsoppgaver sammenlignet med internasjonale kolleger. I tillegg viste undersøkelsen at antall arbeidsoppgaver som utføres og oppgavenes kompleksitet, henger sammen med lengde og nivå på utdanningen.

Utvalget anser at norske foterapeuter bør tilnærme seg den utviklingen som har skjedd i faget internasjonalt, ved å utføre flere og mer kompliserte arbeidsoppgaver. Vi bør også være i stand til å forstå og utføre forskning som er relevant for faget.

Arbeidsoppgaver utvalget trekker fram som ønskelige i framtiden er blant annet:

Å tolke og henvise til røntgen av fot eller fotledd, og henvise til MR, ultralydundersøkelse, eller tilsvarende av fot eller fotledd. Å ta prøver av huden på foten for sopp- eller bakteriedyrking. Å sette lokalbedøvelse på tær og utføre negle-kirurgi uten sutur (tråd). Å behandle diabetiske sår, eller sår forårsaket av sykdom, som for eksempel nedsatt sirkulasjon og /eller nerveskade.

For å oppnå en bredere yrkesutøvelse kreves et høyere utdanningsnivå, anser utvalget.

"God fotomsorg, alles ansvar"

I april i 2006 arrangerer forbundet utdanningskonferansen "God fotomsorg, alles ansvar" på Holmenkollen Park Rica Hotell.

Målet med konferansen var å sette fokus på fotterapeutens kompetanse nå og i framtiden, sammenlignet med andre yrkesgrupper og fotterapeuter i andre land. Norske myndigheter, Diabetesforbundet, FIP og styremedlemmer i fotterapeutorganisasjoner internasjonalt deltar.

Under en paneldebatt uttrykker både daværende forbundsleder i Diabetesforbundet Anne Mette Liavaag og overlege og endokrinolog ved Stavanger Universitetssykehus John Cooper, at en utdanning på høyskolenivå er nødvendig for å kunne samarbeide tettere med annet helsepersonell og oppnå større innpass i diabetesteam ved landets sykehus.

Flere utenlandske foredragsholdere, fra land der yrket allerede har tatt steget over i høyskole, pekte dessuten på hvor viktig høyskoleutdanning er for yrkesutøvelsen.

Kompetanseutvalget deltok på konferansen, og noterte seg erfaringer fra Norge og utlandet.

I sin innstilling til Representantskapet redegjør Kompetanseutvalget for de overnevnte forhold. I tillegg

Panelet besto av fra venstre, Mona Boysen (forbundsleder NFF), Ingeleiv Rafdal Falkeid (fotterapeut), John Cooper (overlege og endokrinolog ved Stavanger Universitetssykehus), Anne Mette Liavåg (forbundsleder NDF) og Helen Johannessen (konsulent Utdanningsdirektoratet). Aslak Bonde var debatt- og møteleder.

anser de at det er et behandlingssgap i fothelsetjenesten mellom tradisjonell fotterapi og ortopedi. Noe som leder til at personer med komplekse fotlidelser, forårsaket av for eksempel diabetes, ikke har et tilfredsstillende helse tilbud. Samtidig sørger framveksten av diabetes for at behovet for fotterapeuter som kan behandle komplekse fotlidelser er økende.

Argumentene for å gi norske fotterapeuter høyskoleutdanning er mange og sterke, mener et enstemmig utvalg som anbefaler forbundet å arbeide aktivt for opprettelse av et treårig utdanningsløp i fotterapi.

Kompetanseutvalgets innstilling er i sin helhet tilgjengelig for medlemmer på forbundets nettsider.

Representantskapet vedtar enstemmig å arbeide aktivt for å opprette treårig høyskoleutdanning i Norge, og oppretter et nytt utvalg til å jobbe med saken.

Utdanningsutvalget

På grunn av interne forhold i forbundet, ble første utvalgsmøte utsatt til høsten 2008. Utvalget tok navnet Utdanningsutvalget. Fram til mars 2009, utarbeider utvalget et faglig grunnlag for en bachelorgrad i fotterapi. Intensjonen med arbeidet er å

sikre at utdanningen blir videreutviklet i den retning forbundet ønsker. Endelig fagplan for studiet vil bli nedsatt av den aktuelle utdanningsinstitusjonen.

Medlemmer av Utdanningsutvalget:

Mona Boysen, Anita Solheim, Marit Engum Hansen, Else Aukland og Christina Holmen

Lavest klassifisering av FIP

I løpet av 2009 vurderer FIP de europeiske medlemslandenes utdanningsnivå gjennom å klassifisere dem i ulike grupper. Klassifiseringen gir den norske utdanningen lavest score (A) av en inndeling fra A-D.

Klassifiseringen er et ledd i arbeidet med å gjøre det enklere for profesjoner å arbeide over landegrensene i Europa. Med utdanning under C-nivå blir det ikke mulig å inkludere Norge i et fremtidig tettere europeisk samarbeid. FIP anbefaler videre at alle medlemsland bør ha en utdanning minimum på nivå C som tilsvarer 3-årig høyskoleutdanning.

Å ikke følge FIPs anbefaling kan lede til at profesjonen i Norge blir ytterligere isolert fra den internasjonale fagutviklingen i framtiden.

Møte med Helsedirektoratet

Fotterapeutforbundet og Delta ber Helsedirektoratet i 2009 om et møte for å diskutere utdannings-situasjonen for fotterapeuter i Norge, og inviterer Fagforbundet og professor Kristian F. Hanssen til å delta. I januar 2010 finner møtet sted.

Professor Hanssen støtter behovet for å øke fotterapeuters kompetanse, mens Fagforbundets representant Wenche Skorbakk ga klart uttrykk for å beholde dagens nivå på utdanningen.

Direktoratet tar vårt ønske om høyskoleutdanning til etterretning, men kan ikke gjennomføre videre utredninger av saken uten at Helse- og omsorgsdepartementet er involvert.

Vi beslutter å utarbeide en rapport for å beskrive fotterapeutens samfunnsmessige rolle i Norge og internasjonalt som vi legger til grunn for henvendelsen til departementet. Rapporten blir ferdig i løpet av våren. Samtidig starter vi arbeidet med å søke støtte blant andre organisasjoner.

Pasientorganisasjoner

I april samme år innkaller vi en rekke pasientorganisasjoner til et møte i Lakkegata for å søke støtte til å bedre fothelseomsorgen i Norge ved å styrke fotterapeutens kompetanse.

I kjølvannet av møtet, mottar vi støtteerklæringer fra blant annet Diabetesforbundet, Norsk Revmatikerforbund, Psoriasisforbundet, Landsforbundet for utviklingshemmende og pårørende og MS-forbundet.

Etter en inngående vurdering, besluttet lærergruppen i fotterapi på høsten 2010 å støtte arbeidet med å heve utdanningen til høyskolenivå.

Studietur til Skottland

For å få et tydeligere bilde av hvordan faget bør se ut i framtiden, reiste Utdanningsutvalget på studietur til Glasgow Caledonian University i februar 2011. Utvalget fikk grundig innføring i hvordan yrket

Studietur til Glasgow Caledonian University. David Wyle, leder for klinikken og fotkirurg, er omgitt av medlemmer av sentralstyre og utdanningsutvalget i NFF. **Fra venstre:** Mona Boysen (forbundsleder), Trude Grennes (styremedlem), Christina Holmen (utdanningsutvalget), Anita Solberg (nestleder), Toril Røyland (styremedlem) og Else Aukland (utdanningsutvalget)

studies og praktiseres i Storbritannia, og konstaterer at yrket har samme identitet og i hovedsak samme funksjon i Storbritannia som i Norge. Samtidig så de at fotterapien har kommet mye lenger med hensyn til faglig tyngde og integrasjon i helsevesenet. Dessuten utfører de flere oppgaver.

Britiske fotterapeuter er velintegrert i det britiske offentlige helsevesen (NHS) der de jobber ved sykehus, kommunale klinikker og tverrfaglige klinikker innen diabetes og revmatisme. Privat ansatte jobber i egne klinikker der de utfører fotbehandlinger, tilbyr såler og ortoser og utfører enklere neglekirurgi.

Studieturen var til stor inspirasjon for Utdanningsutvalget, og ga et tydeligere bilde av hva slags utdanning forbundet ønsker i Norge.

Helse- og omsorgsdepartementet

Allerede høsten 2010 fikk vi svar fra Helse- og omsorgsdepartementet om at de ønsket et møte om saken innen året var omme. Imidlertid ble møtet utsatt av departementet til oktober 2011. Med på møtet var representanter fra Fotterapeutforbundet, Delta, Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Fotterapeutforbundet og Delta oppfordrer departementet til å be direktoratet gjennomføre en utredning av behovet for å endre på dagens utdanningsnivå. Departementet utviser lav interesse for temaet under møtet, og vi beslutter å involvere alle støttepillere for å legge press på myndighetene. Diabetesforbundet, Norsk Revmatikerforbund og Psoriasisforbund sender hvert sitt brev til departementet der de støtter vår sak.

Sentrale fagmiljø

Nesten samtidig, i oktober 2011, inviterer vi representanter for sentrale fagmiljø til møte. Dr Brian M. Ellis, som er Head of Department for podiatriutdanningen ved Glasgow Caledonian University i Skottland,

deltar for å beskrive hvordan fotterapi har utviklet seg som medisinsk fagfelt i Storbritannia og i resten av verden.

Blant deltakerne på møtet var hudlege, revmatolog og ortoped som fra sine ståsted kunne beskrive behandlingsgapet i fothelseomsorgen og hvilke konsekvenser det har for pasientene at det ikke finnes et offentlig behandlingstilbud for en rekke enklere komplikasjoner i føttene. Dersom leger kunne ha henvist til fotterapeuter ville mange pasienter blitt behandlet på et tidligere tidspunkt i sykdomsforløpet.

Myndighetenes utredning

I januar 2012 mottar forbundet beskjed om at Helsedirektoratet skal utrede utdanningsbehovet for fotterapeuter. Svaret skal foreligge i løpet av juni.

I juni har vi ennå ikke sett noe tegn til utredning, og kontakter departementet. I juli kommer svaret vi fryktet. Helsedirektoratet fraråder høyskoleutdanning i fotterapi, men utredningen mangler gode argumenter for hvorfor dagens situasjon bør opprettholdes. Den har heller ikke vurdert viktige forhold som hvilke krav forsvarlig behandling krever av kunnskap og kompetanse. Verken pasientorganisasjoner eller sentrale fagmiljø ble involvert i utredningen. Fotterapeutforbundet ber derfor om at saken utredes på nytt.

Hva skjer videre?

Høyskolesaken har de siste årene vært drevet igjennom byråkratiets mølle. Nå er tiden inne for å involvere politikere, for vi gir ikke opp. Vi har alle argumenter på vår side. Å gi fotterapeuter økt kompetanse og innpass i helsevesenet gagnar pasientene og samfunnets interesser. Derfor er ikke spørsmålet, OM vi får høyskoleutdanning for fotterapeuter i Norge, men NÅR.

Vis din støtte og følg saken på Facebook, i gruppen: «Vi vil ha høyskoleutdanning i fotterapi»

Forbundsledere gjennom 60 år

1952 – 1955	Ronald Stensnes	1982 – 1984	Grethe Kjønsstad
1955 – 1957	Ingrid Johnsen	1984 – 1986	Johanne Kolstø
1957 – 1959	Magda Buntz	1986 – 1993	Bitten Graasvoll
1959 – 1961	Ronald Stensnes	1993 – 1994	Edel Olstad
1961 – 1964	Sverre Grotthing	1994 – 1997	Ranveig Tvedt Breivik
1964 – 1970	Sofie Amalie Knutsen	1997 – 1999	Anne Aurdal
1970 – 1974	Liv Horntvedt	1999 – 2000	Mona Sevejordet
1974 – 1976	Aase Nordhagen	2000 – 2003	Lise Halvorsen
1976 – 1980	Tor Gudim	2003 – 2004	Solveig Annie Magnussen
1980 – 1982	Bjerg Brochmann	2004 – d.d.	Mona Boysen

60 år

Riddere av Den Gyldne Ekskavator

I 1968 opprettet Foterapeutforbundet ridderordenen Den Gyldne Ekskavator. Her følger en liste over alle riddere og når de ble utnevnt.

Ronald Stensnes	1968	Johanne Kolstø	1989
Sofie Knutsen	1970	Erik Leister	1989
Hjørdis Møller Bakken	1970	Sissel Eilertsen	1992
Dagmar Rading	1970	Karin Boysen	1992
Magda Buntz	1972	Ranveig Tvedt Breivik	1997
Margaretha Stensnes	1972	Reidun Andreassen	2004
Kirsten Skøyen	1972	Karin Britt Unsgaard	2004
Ruth Dalseng	1981	Ingeleiv Rafdal Falkeid	2006
Grethe Kjønnstad	1989	Anne Helene Gustavsen	2009
Bitten Graasvold	1989	Elin Langeng	2011

I 1989 mottar Grethe Kjønnstad utmerkelsen av Ronald Stensnes. Margaretha Stensnes sees helt til venstre i bildet.

Her utnevnes Elin Langeng til ridder i 2011 under fagkongressen i Trondheim. Riddere foran fra venstre: Ranveig Tvedt Breivik, Karin Boysen og Karin Britt Unsgaard. Bakerst fra venstre Reidun Andreassen og Anne Helene Gustavsen.

Kilder

Dette heftet er utarbeidet av Foterapeutforbundet.

Alle bilder har vært benyttet i FOTbladet eller Foterapeuten.

Informasjon til oppsummeringen av de 50 første årene av forbundets historie, er basert på tidligere jubileumshefter. Oppsummeringen av de ti siste årene er basert på forbundets årsberetninger.

En stor takk til Anne Stene og Anne Helene Gustavsen for bidrag med bilder og dokumentasjon.

Tillitsvalgte og ansatte under Fotterapeutforbundets samling i 2012

Fotterapeutforbundet 2012